

Година II.

УЧИЛИЩЕТО излиза два пѣти въ мѣсеца на тѣзи голѣмина. Годишна цѣна прѣдплатена едно бѣло медж. а за отвѣтъ Туреко фр. 7. Спомоществованіята ставатъ за година. Писма неплатени на пощата не сѣ прѣти. Твърдѣ дълги и неспокоени дописки оставатъ непомѣтени.

Слѣдѣтъ 15-п.

Писма, дописки и спомоществованіята са испращатъ надписани до издателя въ Русе у печатницата на Дунавската областъ, прѣзъ Г. на Спаса Попова.—Въ Пюмѣнъ до Г-да Братія Р. Ил. Бѣзекони.

УЧИЩЕ.

Съдържаніе: Нашето пѣтуване прѣзъ планината.—Училище за бабуване въ Паризъ (продължение отъ сл. 14).—Дописки на „Училище“.—Трохичка хлѣбъ или опиѣ на челоуѣка [продълж. отъ год. I].—Стихотвореніе.—Книжевни.—Разни.

По причина на пѣтуваніето ни прѣзъ този мѣсець „Училище“ излѣзе само единъ пѣтъ. Но за това нека ни са не сърдятъ нашитѣ спомощници; защото го ненаправихме отъ словодія, а по неволя. Послѣ ній ще си остуимъ, като побързае да дотѣмимъ листовѣтъ и да слѣдватъ рѣдовно—сичко е лесно когато има отѣ да плащаме на печатаритѣ.—

За това ще помолимъ нашитѣ отъ напѣдъ и сега нови спомощници да са подканятъ и тѣ да внесатъ обречено то си; инакъ нѣма кому да са надѣваме. и оттамъ работата са сбѣркава.

Нашето пѣтуваніе прѣзъ Планината.

Пѣтътъ ни бѣше прѣзъ Габрово, от дѣто трѣбваше да прѣминемъ Стара Планина и да слѣземъ у Шипка. Щомъ излязохме на върха, нареченъ св. Никола и навалихме голѣмата стрѣнина, отпѣдѣ ни са лѣсна Казанлъшко поле, разложено като нѣкое корито мѣжду Планината и Сръдня гора. Слѣдъ два часа се надоло вървене ній са озвѣхаме у селото Шипка, дѣто останахме да ношуваме. Това село има до 1000 кж.

сичкитѣ Българи, кои сѣ повечето занаятчій, а нѣкои си орачи и овчери; други пѣкъ, като работници и кираджій съ конѣ, обиходатъ по градове и далечни мѣста. Мѣжду занаятчійтъ, обущари, шиваче (терзій), кожухари, бояджій и други, има до 30 пожарници, дѣто правятъ хубави ножчета. Върѣдъ селото, измѣжду високитѣ сѣнчасти дървеса и сѣкакви шовшки са глѣдатъ, близо едно до друго двѣ зданія; това сѣ черквата и училището, (което е ново и по-високо отъ черквата). Тѣзи общи з-веденія украсяватъ селото, и отдалечъ привличатъ вниманіето на зрителя. Ній бѣхме любопитни да видимъ училището и отидохме съ другаритѣ си да го глѣдаме извътрѣ. То е направено двоятажно (на два ката), горѣ, насрѣдъ, има единъ доста голѣмъ салонъ, дѣто могатъ да насѣдатъ повече отъ 100 душъ; тамъ у една хубава стая е читалището съ малка библиотека, обрѣдено съ нѣкои отлични картини и портрети (образи), мѣжду които на чело стои образътъ на Н. В. Султана. Училището имъ може да побере до 1000 ученици, но сега са учатъ повече отъ 200 момчета и 50 момичета. За сичкитѣ ученици иматъ двама учители съ единъ помощникъ. Училището са дѣли на пѣр-

воначално, приуготовително и горне, кое е трикласно. Отвѣнъ надъ училищнитѣ врата е изобразенъ Ис. Христосъ и на около му малки дѣцѣ, съ книжки въ ръцѣ си и около врѣтъ написано: *Оставете дѣцѣта да дохождатъ при мене и дрѣ.* По доло са чете: *Блаженъ е който извелича мѣдростѣта, а злоплученъ е който бѣга отъ нея.*

Тукъ нѣй имяхме доволно врѣме за да са поразговоримъ съ учителитѣ и нѣкои отъ по-първитѣ селени, кои са виждатъ окопитени хора. Тѣ са похвалихъ, че са слушали и почитали единъ други, като настоявали сичкитѣ сговорно за училището: само това ни прѣчи, продума единъ старецъ, че приходѣтъ ни иде малко, та неможемъ да смогнемъ за да са нарѣди училището ни както желаемъ. — Единъ младежъ, който былъ отишълъ отъ селото имъ да са учи въ Нѣмско, наскоро щѣлъ да свѣрши и да са завърне у отечеството си. Баща му, единъ добъръ и мощенъ старецъ, неможе да са нарадва, и току запитваше г. Хр. Д-ва кое какъ било. Самъ си той го поддържалъ, и іоще, ако трѣбвало да са учи, щѣлъ да жертвова отъ имота си. Ето истински баща!

Женитѣ у Шипка носятъ селско облекло—сукманецъ и другитѣ имъ дрехи спрѣтнатички и на рѣжа изработени; іоще шипченкитѣ отка напридали и истѣжавали—аби и шаеци за дрехи на мѣжѣтъ и дѣцѣта си,—оставало имъ и да продадѣтъ на прѣжда за гайтанъ и тѣкани платове.

На другия день нѣй подранихме и въ 1 $\frac{1}{2}$ часъ стигнахме у Казанлъкъ; но безъ да са бавимъ много, у сѣщія день заминахме къмъ Калюферъ. Врѣмето бѣше тихо и весело, Небето ясно и нѣй пѣтувахме по край рѣката Тунджа, дѣто са глѣдаше наврѣдъ. Хубаво мѣстоположение, Боже, и плодородна земя е тѣзъ равнина. Природата, сѣкашъ, е обсипала мѣстото съ сичкитѣ си хубости! Откъмто Сѣверна стѣрна са въздига Стара Планина до облацитѣ, наки-

тена по политѣ съ раззиленени гори и лозя, а къмъ Югъ са пада Срѣдня гора съ гѣститѣ си дѣбрави и сѣнчасти дървета, като да съперничествува на срѣщната у изглѣда. Посрѣдъ тече рѣката Тунджа, придружавана съ други малки рѣкици и нѣкои потоци, що прохладатъ рѣдомъ равнината, дѣто са вижда като една весела градина, пълна съ плодородіе: ниви, лозя, градини и много розови садове (трѣндафели), отдѣто излази хубавото гюлово масло. Като една дарба отъ природата, тука освѣнъ другитѣ пріятности и чистъ въздухъ, съ тритѣ *лѣджи* (бани): Кара Итлиската до селото Кара-итлій тефяна (кюкюрдена), Чанакчійската (желѣзна), близо Тунджа на пѣтя мѣжду Заара и Казанлъкъ, срѣдната до Казанлъкъ, сѣщо тефяна.

Тѣзи живописна долина са зѣве Казанлъшко, населена отъ 47 голѣми и малки села, за които ще кажемъ по сѣтѣ. Сега нека видимъ първо за Калюферъ.⁽¹⁾ (Слѣдва)

УЧИЛИЩЕ ЗА БАБУВАНІЕ.

(Продължение отъ снет. 14).

Училището за бабуване у Паришъ прибира ученички, кои са испращатъ отъ сѣкъдѣ изъ Френско, за да са изучаватъ тамъ, и послѣ, отка свѣршатъ, да са върне сѣкоя отдѣто е, та да бѣде обща баба на мѣстото си. За приѣмване у заведеніето трѣбва да иматъ нѣкои приуготовителни познанія, да носятъ свидѣтелство за кръщеніето си, и свидѣтелство за че сѣ присаждани отъ шарката, званіето на родителитѣ имъ и за доброто си поведене. Ако ли бѣдѣтъ задомени (уженени) ще покажатъ свидѣтелство за вѣнчаніето имъ, и званіето на ступана си.

Сичкитѣ ученички живѣятъ у заведението, дѣто са наглѣдватъ отъ нѣколко надзирателки, подъ управленіето на единъ управителъ и главната баба. Тукъ

[1] Ще слѣдва за Казанлъкъ и прѣ. а послѣ Габрово и за Търновско, отдѣто прѣминахмен навращаніе

са пази най-строго благочинието и рѣдъ у сичко, особено нравственното поведение на ученичкитѣ; никоя нѣма воля да излази, когато ѝ скимне отъ заведенето, освѣнъ само шесть пѣти на годината, и то съ прѣдварително позволяване на управителя и главната баба, придружавани отъ родителитѣ или ступанитѣ имъ, кой сѣ задължени да ги доведѣтъ на другия день рано. Забранено е и влизането на кое да е лице, мъжъ или жена, отъ вънъ; дору и на самитѣ роднини и познаници, кои не смѣятъ да влѣзѣтъ у заведението при ученичкитѣ, но ги отивкатъ на стѣрна у една особна стая, дѣто могатъ да са разговорятъ, и то на уречено врѣме, въ присѣтството на отрѣденитѣ нарочно за тѣзи работа надзирателки, кои бдятъ сѣкога за изравственността на ученичкитѣ.

Прѣподаваемитѣ уроци сѣ слѣднитѣ:

1) Бабуването дюритически и практично; 2) Анатомія; 3) Ботаника за познание на сичкитѣ билки, потрѣбни на неспразнитѣ жени, за родителницата и новороденото дѣтенце; 4) присаждане сипаницата; 5) какъ да пушатъ кръвъ, когато стане нужда и други прилични лѣкарства.

Тѣзи уроци са прѣподаватъ отъ най-искуснитѣ хирурго-лѣкари, отъ главната баба у заведението и отъ двѣ други баби помощници. Нѣкои отъ ученичкитѣ са практикуватъ, при бабуването на онія неспразни жени, кои дохождатъ да родятъ у заведението, прѣдъ присѣтствието на главната баба. Обикновенното число на бабуванитѣ жени, кои сѣки день са случава да са изродятъ у заведението, биватъ 15 до 20 лехуси. Дължността на ученичкитѣ е да пускатъ кръвъ на родителницитѣ, да ги нагледватъ и да пристуяватъ прѣзъ сичкото имъ уречено врѣме—докѣто са подигнатъ и си отидѣтъ у дома—и да присаждатъ сипаницата на сичкитѣ новородени дѣчица.

Неспразни жени.

Каквато жена са прѣдстави у заведението, като са испита отъ главната баба и са докаже, че врѣмето ѝ наближило да си роди, или е въ опасностъ на безврѣменно раждане, приематъ ѝ; на нейната воля стой да си обади името отдѣ и що е, или да остане у заведението непозната, подъ друго име. Щомъ са прибере даватъ ѝ са други дрехи отъ заведението за да са прѣоблече, а нейнитѣ са забѣляватъ подъ номеръ ѝ скѣтватъ ги у особната за това стая. Сичкитѣ жени, родителници или лехуси, носятъ еднакви дрехи. Колкото неспразни жени влизатъ у заведението, никому са необаждѣ, освѣнъ съ волята на неспразната, коя ще даде писмено на надзирателката, какво ще са сприкаже у разговорната стая, като обади името и характера, комуто са обвѣрѣва. Неспразнитѣ сѣ задължени да работятъ до раждането имъ съразмѣрно съ здравьето си, сирѣчь да плетѣтъ или шиятъ различни рѣкодѣлия и дрѣхы за употребленіе у заведението; а за тѣзи работа имъ плащатъ по нѣщо си. Числото на неспразнитѣ жени, кои влизатъ сѣкоя година у заведението, възлазя до четири или петъ хиледи.

Слѣдъ раждането лехуситѣ са прѣмѣстятъ у други зали, тѣй разложени, щото сѣкоя да има отдѣлна стая съ потрѣбнитѣ вхтрѣ; тѣзи стайчки сѣ раздѣлятъ една отъ друга съ тънка стена и по едно прозорче. Главната баба или надзирателкитѣ ги обихождаатъ по два пѣти на день. Ако ли са случи да са разболѣе родилницата, тогава са прѣнося при болнитѣ, дѣто ѝ са даватъ приличнитѣ цѣрове и сичкитѣ нужни нагледванія отъ главната баба и отъ лѣкаритѣ, докѣто оздраве добрѣ.

Родителницитѣ, щомъ са повдигнатъ свободни сѣ да излѣзѣтъ отъ заведението съ дѣчицата си, или ако бждѣтъ нѣкои си бѣдни и немогатъ да ги отгледатъ, оставятъ ги у заведението, кое

зема грижата, и слѣдъ нѣкое врѣме са испращатъ у сиропитателния домъ.

Нѣкоя отъ родителницитѣ, които искатъ, могатъ да останатъ у заведение то, дѣто освѣнъ своитѣ дѣца, ако иматъ сила, кърмятъ и други, за кое имъ са плаща, като на подойници. Такива дѣца оставатъ у заведението или че майката е болничава или по други нѣкои причини.

Гражданинѣ дѣца са крѣшатъ слѣдъ 24 часа у черквата, що е при заведението, отъ священника, комуто са плаща да бже сѣкога тамъ, освѣнъ ако каже майката, че тя е отъ друго вѣроисповѣданіе. Сичкитѣ годишни разноси на това заведение възлазятъ до 400,000 франга (1,800,000 грошъ).

Такова е училището за бабуване у Паришъ, отдѣто освѣнъ че изважда искусни баби за французскія народъ, и приготвя здрави и читави граждани отъ самото имъ рождение, но юще приглѣдва майкитѣ, кои намѣрватъ тамъ улегченіе на болезнитѣ си, безъ исклученіе на каквато и да бже непразна жена.

Зето отъ единъ Европ. вѣстн.

Дописки на „УЧИЛИЩЕ.“

Почитаемый Дѣдо Блѣсковъ!

Тука въ Тулча явила се е една партія, която потвърдява че раздаваніето на наградытѣ не е потрѣбно; и тѣй искатъ да поправятъ най-способнитѣ педагогы и най-разумнитѣ правителства относительно до раздаваніето на наградытѣ. За това ся станали нѣколко пѣти прѣпири между насъ, дали трѣба да ся раздаватъ награды или не? На-празно ся трудихме съ нашитѣ свѣтованія да ги вървемъ отъ заблужденіето, въ което ся паднали; на-празно имъ ся показаха фактично ползытѣ, които произлизатъ отъ раздаваніето на наградытѣ: правото ся е дало на *по-якитѣ*, а заблужденіе е триумфирало надъ истината. Нъ понеже такыя кривы мнѣнія върху раздаваніето на наградытѣ сж вѣднѣтаны, ный считаме за своя длѣжность да

ги обориме съсъ оржжіето на истинѣтъ ва да не ни припятствуватъ другый пѣтъ.

Азъ мысля, Господине Редакторе, но и Вы, като доброжелатель на нашитѣ училища, а най-паче като издатель на педагогическый органъ, желаете поправленіето на подобни погрѣшкы; за това ся умоляваме да дадете мѣсто на тѣзи статія въ достоуважаемото Вы списаніе.

Ето мнѣніята на нашитѣ противници:

1. *Училищата не трѣба да правятъ тържества.* Това не е истина. Тържеството е честь за едно училище; тържеството прави училището да ся почита по-вече отъ народа. Тържествата и присѣствіето на достойны лица, дѣйствуватъ много у крѣжкитѣ сѣрца на дѣтцата, за да ся усъвършенствуватъ; чрѣзъ тържество ученицитѣ ставатъ по-серіозны въ исполненіето на тѣхнитѣ длѣжности, почитатъ и обичятъ по-вече наукѣтъ и ставатъ по-прилѣжателны.

2. *Наградытѣ разбуджатъ страститѣ като егоизмѣтъ, завистѣтъ, равнодушіе къмъ доброто, гордостѣтъ и пр.* Да; но само тогыва когато учителѣтъ е *шарлатанинъ* а не педагогъ; когато не знае какъ да награждава. Сполуката или несполуката зависи отъ въспитаніето и отъ начина, по който става наградата. Слѣдователно награда не е лошо срдѣство; учителѣтъ е кривъ.

3. *Наградытѣ сж противны на възпитаніето.* Не е тѣй. Въспитаніето нч учи да правимъ доброто, защото е добро; да правимъ доброто отъ убѣжденіе и любовь, а не за награды, а наградата прави дѣтето весело и благополучно не за стойностѣтъ на наградажѣтъ, нъ за честѣтъ, която му ся праи. Въспитаніето учи ученика да стане добродѣтеленъ а не пороченъ, а наградата го насърдява да стане не само не пороченъ, нъ добродѣтеленъ. Отъ тука слѣдва че *добрата система на наградытѣ* е основаніе на възпитаніето.

4. *Училището не трѣбва да подражлеа свѣта въ това отношеніе.* Нъ и това не е истина, защото училището е единъ *малкъ свѣтъ*, а свѣтътъ едно *голѣмо училище*. Въ училището ся води единъ теорическый животъ, а въ свѣта единъ практическый; въ училището

става *дѣтето* *человѣкъ*, и ся приготвява за явный животъ.

5. Много родители оставатъ *неблагодарны* *сѣбѣ* *раздаваніето* на *наградытъ*. Това не е вина на *наградытъ* нѣ на *недостойнитѣ*, а ный кое трѣба да прѣдпочитае *члстнитѣ* *неправедни* *каприци* или *общитѣ* *моралнѣ* *ползѣ*?

Нашитѣ противници сѣ хора, който ся колебаятъ въ тѣхнитѣ мнѣнія. Прѣди испитаніето бѣхме рѣшили заедно съ тѣхъ еднодушно и съгласно да ся раздадѣтъ наградытъ, нѣ слѣдъ испитаніето си промѣнихъ идеята, а на 16-го Іулія дадохъ награды само на взаимнитѣ ученицы (!). Това имъ е *най-грубата* *погрѣшка*. Понятіето на *доброто* е противоположно на *злото*; сѣдователно пѣма между *срѣдны* или *морално-индиферентни* дѣла който да не ся нето добры нето лошы. Наградата е или *добро* или *зло* нѣщо. Ако е *добро*, защо да не ся даватъ награды и на *главнитѣ* ученицы? Ако ли е пакъ *зло*, защо да ся даватъ само на *взаимнитѣ* ученицы? Тука може да имъ ся састави една хубава дилемма, която да имъ докаже че въ всякъ случай пѣматъ право.—По кое начало ся водятъ тѣзи Господиновцы?—По никакво.—

Самото *добро* *награждава*; самата природа *награждава* *благонравеннитѣ* дѣла, а *наказва* *злонравеннитѣ*. Наградата и наказаніето нищо не сѣ освѣтъ *последствіята* на *добродѣтельтъ* и на *порокътъ*. *Доброто* съ *пріятнитѣ* *последствія*, а *злото* съ *неповолнитѣ* *последствія* сѣ тѣсно свързаны по-между-си; оны ся отнасятъ по-между-си като *причината* и *дѣйствието*. Когато не бы была никаква разлика из'между *добродѣтельтъ* и *порокътъ*, ный быхмѣ былы *равнодушны* къмъ *доброто*; съ други думы *доброто* не бы *существовало*. Тога-си за какво ни е животътъ?

Наградытъ водятъ началото си отъ *най-дрѣвнитѣ* вѣремена. Старытѣ Еллины давахъ *ѣвнецъ* за награда на всичкиѣ, който ся отличявахъ въ какъвъ да е прѣдмѣтъ; чрѣзъ награды бѣха станжли Еллинитѣ *най-добры* мудрцы, поеты и юнацы на свѣта (юначество бѣше въ онова вѣре въ *най-голѣмо*

почитаніе); наградытъ сѣ причина дѣто *почутый* Милонъ е надвилъ *седмѣ* *пѣти* въ *питійскитѣ* *игры* а *шестѣ* *пѣти* въ *олимпійскитѣ*; наградытъ сѣ причина дѣто Езиотъ е надвилъ Омера въ *поезіитѣ*, а младый Сократъ старого Есхила въ *трагедіитѣ*. Пиндаровитѣ оды славятъ много побѣдители на *питійскитѣ* *игры*. Сжщый Пиндаръ е *спечелилъ* *вѣнецътъ* чрѣзъ *своитѣ* *мирѣ*.

Съ награды и наказанія ся служатъ *правителствата* и въ *сегашнитѣ* вѣремена, защото всичкиѣ *человѣцы* не сѣ *наклонны* къмъ *доброто*: еднытѣ сѣ *добродѣтельны* а другытѣ—*порочны*. Съ награды ся *насердчяватъ* *писателитѣ*, когато съчиняватъ *нѣщо* *добро*; сжщо тѣи и *онѣзи*, който *изнамиратъ* *нѣщо* *ново*, ся *награждаватъ*; *правителствата* имъ даватъ *патенты*, чрѣзъ който ся *опълномощяватъ* *приврѣменно* да ся *ползуютъ* *исключително* отъ тѣхнитѣ *изобрѣтенія*. Чрѣзъ това ся *разбужда* *духътъ* *человѣческый* на *новы* *изобрѣтенія*. Тѣи *напрѣдва* *человѣческыятъ* *родъ*.

Сжщото може да ся приложи и на *нашитѣ* ученицы. Ный, *учителитѣ* сме *свѣтли*, *нашето* *слово* е *свѣтло*, а ученицитѣ *могътъ* да ся *сравнятъ* съ *землѣтъ*: както има *плодны* и *безплодны* *земли*, тѣи има *добры* и *лошы* ученицы. Сега *праведно* ли е да ся *почитатъ* *еднитѣ* като *другитѣ*, и да *неправимъ* *никаква* *разликѣ* *по-между* *тѣхъ*? Ный, като хора, който *имаме* *моралнѣ* *власть* надъ *нашитѣ* ученицы, като хора, който *имаме* *понятіе* отъ *нравственностѣтъ*, трѣба да *употрѣбимъ* *всичкитѣ* *срѣдства* за да *направимъ* *лошитѣ* ученицы *добры* а *добрытъ* по-*добры*. Кои сѣ тѣзи *срѣдства*?—*Укоръ* и *похвала*, *наказаніе* и *награда*, тѣи щото *лѣнивиятъ* *ученикъ* да ся *поправи* а не да си *изгуби* *честолубіето*, а *добрыятъ* да ся *насердчява* а не да *стане* *порочень*.

Тулча 17 Іулія 1872.

Берберовичъ.

Б. Р. Ний *сподбляме* *мнѣніето* на *нашитѣ* *дописникъ*; *той* е *въ* *правото* *си*, и *тѣи* *трѣба* да *бже*. Но *види* *са*, че *противникътъ* *са* е *похабилъ* *спорѣдъ* *наградитѣ*, *дѣто* *му* *са* *давали* *пѣжого*, и *станалъ* *тѣи* *опакъ* *човѣкъ*, *щото* *му* *са* *струва*, че и *сичкитѣ* *награждаваніе*

ще бждѣтъ такива. Познаваме са отъдѣ и що сме, та неще много хитруване.

Друга дописка имаме върху селскитѣ училища отъ сѣлострепско. но тя остава да са смести у идущия листъ. За тамъ има много да са говори, особено върху чорбиджѣйската и попската пасмина, що е запустила татѣхъ повечето училища.

З Ж Б И.

(Продължение. *)

Безъ да щѣ, мило мое дѣте, менъ ми иди на ума сичко това, що въ сетньо время ви разказахъ и виждамъ, че много още нѣща останали неразказани.

Надявамъ са, че вие разбрахте вече добръ ли е лакомо, лакомо да поѣмме храната въ тѣлото си; ако искаме щото храната да ни помогни и да ни докара полза за сами насъ, то трябва въ сжщото время да помислюваме и за кръвта, която върши толкова работа и която бы са слисала щото прави, и ако проваждаме и я натрупваме само съ единъ личенъ сахаръ и насъ мзени кюфтенца. Вый трябва да разберете, че съ това само ваший управитель неможи угоди на малчкитѣ си работници, кои сякой ще иска опова щото му трябва—съ това нчедно вие го гуждате прѣдъ тѣхъ въ зло положение.

— А кой отъ това тегли?

— Разбира са че не азъ.

Когато дѣцата са надуватъ, сърдятъ са на сѣрата и не щятъ чорба, теглятъ са отъ кокошчето мѣсо и глѣдатъ се къмъ тестенитѣ питички, тогава тий приличатъ на чиякъ, който прави кѣща и дава на своитѣ работници прѣти и прѣчки вмѣсто древни (диреци) и калъ вмѣсто кирпичи. . . . Хубава кѣща ще излѣзи отъ таквазъ направа! — витьрь ще я вей и завява отъ сичкитѣ страни—Всичко това ще ви дава и що е приготвила на сѣрата ваша майка, мило мое дѣте, то има приготвено въ него това щото трябва за кръвта. Отъ опытъ хората са научили това, прѣди да го разберѣтъ. Сега, като знаете вие това, що най учени прѣди

100 години не знаяли, азъ щѣ ви кажъ, че на сѣрата никога не трябва да са надуватъ и сърдите; инакъ, ако бы да знаа, че имате тоя кусурчецъ, повярвайте ма, менъ ми бы было тешко за васъ.

Ето това ми бѣше първата мисль, когато са зехъ азъ първъ пѣтъ за перото. Разумяваса намъ ще ние драго и твърдѣ драго, когато си обяснимъ сичко това щото става въ насъ; нъ и само съ едната драгостъ не оставаме: вие захващате да разбирате отъ день на день нѣщо повѣчко и повечко. А пакъ още най-главното, което вчждаме въ нашето разказване е, чи насъ на сяка стѣпка ни са срѣщатъ най полѣзни и поучителни нѣща; доказателство на това ни служи, че ние трябва безъ всяка противна дума да изпълняваме желанието на нашитѣ родители. Да са покоряваме, базъ да знаемъ по каква причина, това можи. Нъ когато знаешъ и да са покорявашъ, това е по легко и по приятно. Нашата длъжность, причината на която е извѣстна, като чи само по себѣ си са изпълнява. Нъ какво можи най добръ да ни открий нашитѣ длъжности?—Това, когато разпознаемъ сичко що сме ние.

Двѣ хиляди години напрѣдъ, не е вчера, единъ отъ най голѣмитѣ мѣжъе на челоуѣчеството, Сократъ, давалъ на ученицитѣ си да помнатъ въ животътъ си това най-главно правило: *познай себе си*. Той го земалъ въ по широкъ смисль, отколкото ние съ васъ, нъ то е до толкосъ право щото ние едвамъ поглѣднахме оггорѣ на него и зърнахме въ едно само кюшенце отъ назъ си и знаа, че вашето срдце сега по силно са бые и тупа отколкото прѣди. Не ли казахъ азъ право като ви хортувахъ въ захващаньето на прикеската си, че учението ни прави по-добри? Открийте ми са, че вие сега усѣщате повече любовь къмъ онаа, що ви е кърмила съ своего си мляко, откогато азъ ви открийхъ и расправихъ за сичко що е въ мѣлѣното и че, като си припомните прикеската за рѣката, повечко цѣлувахте рѣката на ваша маминка. И, да си кажимъ правото, ако ли и сега вие това не правите, то азъ никакъ не бы былъ благодаренъ.—Тѣй като приказваме, менъ ми доди въ главата, спо-

[*] Глѣдай год I Книжка 22 страница 344: *Трогичка халба или описаніе на чоекна*.

рѣдъ ржката, още една мисълъ,—послушайте.

Съ кърмилницата, мама ви, на единъ рѣдъ стоятъ още хора, които ви даватъ най хубавото си, що лѣжи въ тѣхний умъ и въ тѣхното сърдце; тѣ превращатъ това, като въ мляко, за да дадѣтъ на вашата, едвамъ захвапала да са развива душа, храна, която можи да са превари безъ всяка мжчюгия, Тяхната душа влиза въ васъ и, по право, тѣ заслужватъ не по малка награда. Безъ да глѣдате на вашата си младостъ и безсилие, вие можите да ги наградите повече отъ една силна ржка и тѣзи награда не е скъпа и не ще ви е тешка: любете ги и ще са благодарятъ.

Нъ освѣнъ това още, едни само ржцѣ не са трудятъ за васъ; нъ има хора, кои съ умътъ си, съ измыслюванъето си, много ви са спомогнали и много са извършили зарадъ васъ; такыва хора не сѣ малко, вие и тямъ сте задължени.

Като слушахте първото ми писмо, вие може бы да сте помислили, че азъ са смѣя надъ тѣхъ, като ги наричахъ Господа учени. Тѣ можи и да не са прави, отъ камъ тая страна, защото твърдѣ малко мислятъ за дѣцата, нъ се пакъ вършатъ много зарадъ тѣхъ. Вие сте имъ много задължени; безъ тѣхъ вие никога не шехте да чуете и да научите това, което азъ сега ви разказвамъ. Не е ли любопытно, като са научихте, че въ зѣбитѣ има фосфоръ и варъ? Нъ за това за да са издири тѣзи тайна на природата, която вече узнахте за пять минути, искало са да преминатъ много купове учени, много издирване, трудове въ много столѣтия. Менъ ми са иска, щото вие сега тѣй лесно, като са ползвате отъ трудоветѣ на тия хора, кои са лишавали отъ спокойствие, а пѣкой си отъ самый си животъ, да имате да чувствувате къмъ тѣхъ поне малка една благодарностъ. Тия хора, за кои тукъ ни е рѣчъта сж една малка сбирщина и нагледъ бы ни са показали да сж нищо. Тѣ хортуватъ сякога съсъ такъвъ языкъ, щото като васъ дѣца са плашатъ отъ него тѣ теглятъ на малки спицарийски теглялки сякакви чърни и бѣли прахове; пускатъ въ шишета нѣщо си и правятъ сякакви води;

съсъ тѣнки, малки, криви масурченца пускатъ са въ тѣлото ни, търгатъ отъ мѣсото ни кокалчета; рѣжатъ По цѣли часове глѣдатъ прѣзъ трийсетъ и три очила и Господъ знай какво глѣдатъ. А когато са зърнемъ въ тѣхнитѣ стаи, скривалища дѣто са занимаватъ, ще кажешъ, че тия хора сж безъ умъ хора. А между това, ако послушаме съ внимание на свършакътъ на работитѣ имъ, то ще видимъ, чи тѣ измѣнили сичката повърхнина земна; издирили работи прѣдъ кои са покланятъ сичкитѣ народи; обогатили челоувѣчеството изведнѣжъ съ милиони; открили тайнитѣ и законитѣ на природата; направили щото малкитѣ момченца и момиченца да познаватъ сега много нѣща, отъ които ставатъ по умнички. А на това не трябва да глѣдаме тѣй съ просто око, защото като васъ момченца и момиченца слѣдъ време ще станатъ отраснали мжже и жени, бащи и майки, ще управяватъ свѣтътъ, тѣй както са е вършило открай време. (Слѣдва)

СТИХОТВОРЕНИЕ.

Нѣколко думи.

За менъ радость, . . . туй ѣ радость,
Азъ дѣтъ слушама сега съ драгость.
Можели сег' мойто сърдце,
Или душа съ мойтъ ржцѣ,
Лесно тѣй да забораватъ
Образъ, честь да непоправятъ?
Тежко ми бѣ да с'и'обадѣ
Отечество що ми страда . . .
Мигаръ злѣ бѣ да го съпнѣ
И въ добръ пакъ да го дърпнѣ?
Описахъ го какъ прилича,
Та отъ овцы да г'отличѣ.
Ето сега що посрѣщамъ
Честно, славно све усѣщамъ;
Ето сега нарѣдъ сички,
Сички, сички и пакъ сички
Тѣло едно сте станали
Въ любовь, обычъ сте плавнали.
Отечество обикнахте,
Въ читалище притърчахте.
Радость, радость менъ въ душѣтъ,
А ты, звѣрю, айдъ въ горѣтъ!

Тамъ е дигнатъ твоя споменъ
Царувай тамъ каг' удоменъ,
А нодѣи да бѣдешъ на землѣхъ за
съблазнь.

Ломъ 27 Маѣ 1871.

К. С. Пишурка.

КНИЖЕВНИ.

ЦЕРКОВНО БОГОСЛОВІЕ или *Обрядословіе*, приспособено: за учащѣхъ ся въ духовнитѣ семинаріи (?) и за поучаваніе на народното ни священство. Прѣвели и издали: Зиновій П. Петровъ и Юрданъ Наумовъ. Книгата е на обикновенъ форматъ отъ 283 стръници. Цѣна гр. 15. Ній ѿ прѣпоръчване не само на нашитѣ Попове и Калугере, но и сѣкиму, който желае да знае нѣщо отъ черковнитѣ обряди и друго що ся отнася до Богословіето.

Кратко животоописание на Нег. Блаж. АНТИМА Първий ЕКЗАРХЪ на България. Това е една брошурка напечатана у една кола на маничекъ форматъ.

“ЧИТАЛИЩЕТО,”

(Периодическо спис. въ Ц/градъ.)

Отъ сичкитѣ ни благи надежди отъ благодѣтелнитѣ ни общинки: Читалища и Недѣлни училища, кои тѣй скоро поникнаха по сички градища, остава сега да са чува и разнася само измежду ни едно име периодическото списание “Читалище.” Добрѣ е да промѣни и то името си. Мозакътъ мъртъвъ разсипанъ, защо е черепътъ (челото)?

— Още ни единъ примѣръ, нѣ, увъ! и той мина, заминува, безъ да са научимъ нѣщо отъ него!

Д. Б.

Р А З Н И.

Изъ нашенско имаме и други вѣсти (май смѣшнички).

Българското долнемахленско училище у Х-оглу Пазарджикъ са обърнало на сарафница. Тамкашии учитель раздавалъ паритѣ си съ ефтина лихва само да го нежтнатъ и да са излѣга дѣмбелски. За учешего му никой го недири и непита какво учи; стига дѣто е поспечелилъ колкото да замазва очитѣ на онези които иматъ потребба отъ пари: *Учитето недава хлѣбъ*, казватъ хората.

** У Дряново (Търновско) са е загниѣдилъ единъ Даскалъ дръвникъ, кой са мжчи отъ нѣколко години да яведе дряновскитѣ глави, но неможе, защото и неговата глава е липова.

** У нашъ Шуменъ училищата са расшу-

миватъ—пускатъ листъ и виреятъ на стѣбло, а цвѣтъ пѣма; че кога ще завѣржатъ плодъ, незмаемъ. Господъ да ни е на помощ!

** Ти който са опликвавшъ, че си сиромашъ, че пѣмашъ; на сѣкой часъ съ това са одумвашъ и на другитѣ завиждавшъ, я прѣсметни колко пѣщо щѣше да бѣде сичко, що си ти, кое безъ работа, кое за нищо и никакво похарчилъ и потрошилъ.

** Сѣкое състояніе, сѣкоя възраст и сѣки полъ си има свойтѣ; неволи за това трѣбва сѣки да бѣде благодаренъ отъ това що има та тѣй да бѣде духътъ му миренъ и покоенъ.

Анекдота

Единъ човѣкъ казваше на свой единъ пріятель, че пѣкой си много богатъ човѣкъ, твърдѣ голѣмъ скъперникъ и жеденъ за пари, който е прѣживѣлъ у единъ градъ на Западна България, като умрѣлъ не намерили у касата му освенъ 60 гр. готови пари: чудна работа, думаше той, какъ може да бѣде това, да е останалъ до толкозъ безъ пари, той би умрѣлъ.—Види са за това трѣба да е умрѣлъ той я, отговорилъ пріятельтъ му.

ЛЮБОПИТНО ОБЯВЛЕНИЕ.

Наскоро нѣкой си Англичанинъ обнародвалъ у единъ вѣстникъ слѣдущето обявление: Сичкитѣ почтении госпожи, които огаждатъ неизбѣжна нужда да носятъ на главитѣ си лѣжовни—уплетени коси, и върху имъ висока, отъ нѣколко етажа (*ката*) капелина, накинена отъ много цвѣта и зеленчуци, умоляватъ са твърдѣ покорно да сторятъ добръ да накарватъ, кога отиватъ у театра да имъ сплитатъ въ копфюритѣ (плетеницитѣ) по единъ *бинокль* (двоенъ телескопъ) за да можатъ господиновитѣ, кои стоятъ отзадъ имъ, да видятъ поне прѣзъ него щогодѣ отъ прѣдставленеого.

Родолуби-ий Г-нъ А. Кръстевичъ!

Вашъ даръ отъ 7 книги “*Водачь*,” са приеха чрезъ Г-на Илия Блъскова. Тѣ пристигнахъ и са поднесоха на сгодно время—въ това время, когато ние са бѣхме съгласили да съставимъ спорѣдъ силитѣ си една книгохранителница въ училището. Ние ви благодаримъ, и благодаримъ двойно: едно защото снабдихте книгохранителницата ни съ една отъ добритѣ книги, за да са ползуваме; второ насърчихте ни повече въ нацатата малка работица. Здравейте, Г-не, за добро на отечеството ни! (*Слѣдва и друго*).

Училището въ Дивдадово.

Дивдадово, 10 Іулія 1872.

Изоатель—стунанъ Р. Блъсковъ.

Руссе, въ почати. на Д. область.

طبعة لايتي مطبعة سنده طبع اولمشدر